

FLOORAN PÄIVÄN RETKI 2024

VILLE JÄRVINEN JA ELINA LEHTONEN

Suomen Geologinen Seura järjesti perinteisen Flooran päivän retken 13.5. Helsingin Kaivopuistossa. Keväinen sää oli erinomainen ja aurinkoa piisasi aivan retken loppuminuuteille asti. Retkemme lähtöpaikalle kahvila Ursulan eteen löysi tiensä 16 geologiasta kiinnostunutta. Kaupunkigeologisen retkemme oppaana toimi geologi ja tietokirjailija FT Elina Lehtonen.

Lyhyt kävely vei meidät geologi ja tutkimusmatkailija Adolf Erik Nordenskiöldin (1832–1901) muistomerkillle (kuva 1). Muistomerkki kukitettiin perinteiden mukaisesti, ja sen äärellä retkikuntamme skoolasi alkumaljat. Suomen Geologisen Seuran puolesta puheenjohtaja Johanna Salminen tervehti ekskursiolle osallistuneita ja toivotti hyvää kevättä.

Patsaasta vain parikymmentä metriä rantaan päin näimme aivan upean poimurakenteen (kuva 2). Elina kertoi, että migmatiitti on syntynyt lähes 1,9 miljardia vuotta sitten vuorijononmuodostuksessa. Migmatiitti on alun perin ollut vulkaanista ainesta (Salla 2004), joka vuorijononpoimutuksessa joutui syvemmälle maankuoreen ja muuntui gneissiksi. Vuoriston sisäosissa osa kivistä alkoi myös osittain sulaa, ja tämä näkyy kalliopaljastumalla vaaleina graniittisina raitoina. Geologian lisäksi Elina osasi kertoa hurmaavasti myös puiston kulttuurilliseen historiaan liittyviä tarinoita. Esimerkiksi tämä geologisesti ja esteettisesti arvokas kallioalue on onnistuttu kahteen eri kertaan asfalttoimaan parkkipaikaksi. Nykyään vuonna 1964 suojeltua migmatiittikalliota ei enää onneksi saa käyttää parkkipaikkana.

Kuva 1. Flooran päivän retki alkoi A. E. Nordenskiöldin muistomerkilltä. Muistomerkin ovat toteuttaneet Eric Adlercreutz, Heikki Häiväoja ja Johanna Häiväoja. Kuva: Ville Järvinen.

Figure 1. Flora Day excursion started from the memorial of Adolf Erik Nordenskiöld. The memorial was made by Eric Adlercreutz, Heikki Häiväoja ja Johanna Häiväoja. Photo: Ville Järvinen.

Kuva 2. Yksi retken geologisista kohteista oli A. E. Nordenskiöldin muistomerkin lähellä oleva migmatiittipaljastuma. Se on vuonna 1964 suojeltu luonnonmuistomeriksi. Kuva: Ville Järvinen.

Figure 2. One of the geological sites of the trip was the migmatite outcrop near the memorial of A. E. Nordenskiöld. The outcrop was protected as a natural monument in 1964. Photo: Ville Järvinen.

Kuva 3. Vasemmalla: Retken osanottajat saman kallioseinämän edessä, jossa Helsingin Geologisen Yhdistyksen edustajat ovat kuvanneet itsensä yli sata vuotta aiemmin. Kuva: Ville Järvinen. Oikealla: Helsingin Geologinen Yhdistys retkellä Kaivopuiston kallioilla n. 1890. Henkilöt: tuntematon, G. Lisitzin, B. Frosterus, G. Komppa, A. Moberg (kivellä istumassa), Th. Stolpe, J. J. Sederholm, tuntematon, H. Berghell, A. J. Varén, T. Laitinen, V. L. Åkerblom. GTK, Vanhatkuvat nro 5. Tekijänoikeudet: J. J. Sederholm, Geologian tutkimuskeskus, 1900.

Figure 3. Left: The participants of the excursion in front of the same cliff where the participants of the "Helsinki Geological Society" (Helsingin Geologinen Yhdistys) photographed themselves more than a hundred years earlier. Photo: Ville Järvinen. Right: The Helsinki Geological Society on an excursion on the Kaivopuisto cliffs around 1890. People: unknown, G. Lisitzin, B. Frosterus, G. Komppa, A. Moberg (sitting on a stone), Th. Stolpe, J. J. Sederholm, unknown, H. Berghell, A. J. Varén, T. Laitinen, V. L. Åkerblom. GTK, Vanhatkuvat no. 5. Copyright: J. J. Sederholm, Geological Survey of Finland, 1900.

Myös seuraava kohteemme oli historiallinen. Seurasimme Seuramme alkuperäisten perustajahahmojen, eli Helsingin Geologisen Yhdistyksen, vanhoissa jalanjäljissä ja pysähdyimme ottamaan oman ryhmäkuvamme saman korkean kalliojyrkänten edessä, jossa hekin kuvasivat itsensä reilusti yli sata

vuotta sitten (kuva 3). Jyrkänten toisella sivulla kiipesimme kahden siirrosinnan väliin syntyneeseen pieneen kalliorotkoon. Jo vuonna 1922 suojeltu rotko on Helsingin vanhin luonnonmuistomerkki. Sen pohjalta tuntemattoman tahon rakentamat ja jo sileiksi kuluneet kapeat kiviportaavat toivat

meidät takaisin aurinkoiselle puistokannelle (kuva 4).

Viimeinen kohteemme oli legendaarisen Kaivohuoneen edustalla sijaitsevat silokalliot, joiden pintaan viimeisin jäätiköityminen oli jättänyt uurteensa. Mielenkiintoisesti myös nuorempaa kulumista oli havaittavissa, nimittäin pyllymäkeä laskevat lapset olivat onnistuneet kiillottamaan kaistaleen kalliota. Kaivohuone avautui vuonna 1838. Samana vuonna avautui myös rannassa sijainnut Kaivopuiston kylpylä, jota ei enää ole olemassa. Kylpylätoiminnan aikaan Kaivohuoneella nautittiin kivennäisvesiä, joiden kehitystyön takana oli kemisti Victor Hartwall (Jäppinen 2021).

Retki oli kauttaaltaan onnistunut. Osa ryhmästä jatkoi vielä ravintola Oliviaan, jossa keskusteluaiheina olivat muun muassa seuran aiemmat retket ja Islannin tulivuorenpurkausten tilanne.

FT VILLE JÄRVINEN

(ville.jarvinen@gtk.fi)

Geologian tutkimuskeskus

FT ELINA LEHTONEN

(elina.lehtonen@helsinki.fi)

Geotieteiden ja maantieteen osasto
Helsingin yliopisto

Ville Järvinen on geologi, tutkija ja SGS:n hallituksen jäsen. Elina Lehtonen on geologi ja tietokirjailija, ja hän toimi ekskursion oppaana.

Summary

Flora Day excursion 2024

On the 13th of May, the traditional Flora Day excursion was arranged in Kaivopuisto, Helsinki. The guide for the excursion was geologist and writer Elina Lehtonen. The excursion began at the memorial of Adolf Erik Nordenskiöld (Fig. 1), which was adorned with flowers as we raised a toast – on behalf of

Kuva 4. Retkellä tutustuimme myös Kaivopuistosta löytyvään pieneen rotkoon, jonka läpi pääsee kävelemään vanhoja kiviportaita Pitkin. Kuva: Ville Järvinen.

Figure 4. On the excursion, we also visited a small gorge found in Kaivopuisto, through which you can walk along a set of old stone stairs. Photo: Ville Järvinen.

the Society, Johanna Salminen welcomed the participants to the excursion. During the excursion, we got to know the geology of Kaivopuisto and also enjoyed many stories on the history of the visited sites (Figs. 2–4).

Lähdeluettelo

Jäppinen, J., 2021. Kaivopuisto. Helsingin kaupungin verkkosivut. <https://historia.hel.fi/fi/alueet/etelainen/kaivopuisto> [16.5.2024]

Salla, A., 2004. Kallioperän ja maaperän arvokkaat luontokohteet Helsingissä. Helsingin kaupungin ympäristökeskuksen julkaisuja, 6/2024. Helsingin kaupungin ympäristökeskus, Helsinki, 52 s.